Resource]. — Mode of access : http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0013:0046:EN:PDF.

14. Broberg M. Governing by 'consensuses' — on the legal regulation of the European Union's development cooperation policy / Morten Broberg. — Copenhagen : Dansk Institut for Internationale Studier Copenhagen, 2010. — Working Paper 23.

15. Council of the European Union conclusions 'Increasing the Impact of EU Development Policy: an Agenda for Change', 3166th Foreign Affairs Council meeting, Brussels, 14 May 2012 [Electronic Resource]. — Mode of access : http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/EN/foraff/130243.pdf.

УДК 341.174(4):339.543

Я. Кістанова,

викладач кафедри адміністративного та господарського права
Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова

МИТНИЙ СОЮЗ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Митний союз Європейського союзу (ЄС) [1] є одним з найбільш успішних прикладів європейської інтеграції та європейської політики. Протягом більше сорока років він служить в якості стабільної основи для економічної інтеграції та зростання в Європі. Правова основа виявилася одночасно міцною і гнучкою, коли справа доходить до географічного розширення території і спектра завданнь. Багато в чому завдяки Митному союзу в державному секторі країн-членів підтримується загальна модернізація, спрямована на забезпечення більш ефективного використання митного кордону. Однак ще не всі ланки в ланцюзі Митного союзу однаково добре працюють. Крім того, хоча правила повинні застосовуватися однакові, результати їх реалізації різні.

Проблема митної співпраці на міжнародному рівні є надзвичайно актуальною, особливо зважаючи на перспективи участі України в митному союзі Росії, Білорусі та Казахстану. Дослідженню цього питання присвячено праці багатьох вітчизняних вчених, зокрема В. Гомоная, Г. Друзенка, Є. Додіна, О. Зеркаль, Т. Качки, С. Ківалова, А. Козиріна, Б. Кормича, Е. Кубко, Р. Петрова, В. Серафімова, В. Цвєткова та ін.

Є й інші ознаки того, що Митний союз стикається з серйозними проблемами з точки зору його способу функціонування. Ці проблеми відображені в його здатності знижувати загальну ефективність захисту ЄС і служити його інтересам. Вони пов'язані з неефективністю витрачання ресурсів та їх нездатністю вдовольнити існуючі потреби. Ці проблеми перекладаються на різні рівні надання послуг і загальний поганий стан захисту кордонів ЄС. Митний союз знаходиться у виключній компетенції ЄС, в той час як відповідальність за здійснення митного законодавства лежить в першу чергу на державах-членах.

Деякі з проблем, з якими стикаються в Митному союзі, звісно, є результатами зростаючої глобалізації торгівлі, ускладнення логістики, а також глобалізації злочинності та інших загроз. Більше того, навіть якщо всі держави — члени

© Я. Кістанова, 2013

ЄС отримують вигоду від Митного союзу, витрати на його функціонування є нерівномірними: в силу історичних, географічних причин і через проходження торгових шляхів деякі держави-члени несуть непропорційно велику частку цього тягаря. Дійсно, у світі, охопленому мережею взаємозв'язків, держави-члени, поодинці і в ізоляції від решти ЄС, вже не в змозі ефективно відповідати на виклики глобалізації. Глобалізація вимагає більшої європейської єдності та більша єдність передбачає більш високий ступінь інтеграції

У 1968 році Митний союз передусім скасував мита на внутрішніх кордонах і впровадив єдину систему оподаткування імпорту за межі ЄЕС. На початковому етапі створення спільного митного тарифу і загальних правил визначення походження та митної вартості були згодом доповнені директивами та правилами, що регулюють різні сфери митного регулювання, такі як процедури, митне оформлення та контроль, а також митний борг та митні гарантії.

Найбільш значні зміни в норми права ЄС, що стосуються контексту єдиного ринку, були внесені в 1993 році, на додаток до звичайної ліквідації внутрішніх кордонів руху товарів, було кодифіковано різні акти шляхом зведення в один. Незважаючи на те, що в очах громадськості введення Європи без внутрішніх кордонів означало ліквідацію митних зборів, насправді, ці події відзначили важливість ефективного митного контролю на спільних кордонах. Основні положення Митного союзу після 1993 року: Митний кодекс Співтовариства [2] і Єдиний митний тариф [3]. Крім того, правовою основою функціонування Митного союзу ЄС, яка може бути використана для забезпечення дотримання правил у цих сферах у рамках Митного союзу, є ряд існуючих правових документів, у тому числі положення про захист прав інтелектуальної власності [4], прекурсорів та наркотиків [5], культурних цінностей [6], контроль грошових потоків [7], про захист населення і навколишнього середовища [8].

Функціонування Митного союзу спрямоване на реалізацію двох основних стратегічних цілей: 1) захист ЄС і 2) підтримка конкурентоспроможності ЄС. Вони повинні бути досягнуті послідовно і ефективно за рахунок ефективної та дієвої системи стримувань і тісної співпраці між митними адміністраціями та співпраці з іншими органами, а також з юридичними особами, а також з міжнародними партнерами.

Міжнародне співробітництво є важливим стратегічним елементом політики ЄС. На багатосторонньому рівні, такому як Всесвітня митна організація і Світова організація торгівлі, ЄС підтримує розвиток та впровадження міжнародних стандартів, зокрема, в галузі безпеки, спрощення процедур торгівлі та спрощення митних процедур. На двосторонньому рівні ЄС прагне активно взаємодіяти з основними торговими партнерами для вирішення завдань митного адміністрування, наприклад, пов'язаних зі сприянням торгівлі, застосування правил походження, захисту прав інтелектуальної власності, безпеки логістики і запобігання шахрайству.

Митна служба є єдиним органом державної влади, що несе повну відповідальність за нагляд і контроль усіх вантажів, перевезених через зовнішній кордон ЄС, які, при випуску у вільний обіг митними службами будь-де на території ЄС, можуть вільно переміщуватися через митну територію ЄС. Частково через це унікальне положення роль Митного союзу істотно змінилася, і його завдання збільшились у декілька разів з 1968 року. Він став важливим постачальником послуг для бізнесу і суспільства, і митні органи союзу сьогодні здійснюють широкий спектр оперативних цілей. Окрім того, що митні органи відповідальні за збір надходжень до ЄС, держави-члени все частіше вимагають, щоб вони виконували правоохоронні функції, спрямовані на захист безпеки ЄС. Все частіше союз стає охоронцем цілісності внутрішнього ринку товарів, а також органом, що гарантує інші інтереси урядів на зовнішніх кордонах. Митний союз є виконавчим органом

торговельної політики ЄС та реалізації низки міжнародних угод щодо торговельних потоків з ЄС. Крім того, зважаючи на ефективність затримання небажаних або ризикованих продуктів, що походять з третіх країн, перш ніж вони можуть бути реалізовані в ЄС, зростає кількість очікувань держав, що митні служби здійснюватимуть їх політику на кордоні. Вони очікують, що оформлення та контроль на зовнішніх кордонах відповідно до митного законодавства будуть також слугувати управлінню, зважаючи на вимоги інших законодавчих актів. Митні послуги все більше відіграють роль універсального охоронця внутрішнього ринку, в тому числі застосування правил у сфері охорони здоров'я, захисту прав споживачів, навколишнього середовища та сільського господарства. Митний союз також чітко сприяє реалізації цілей забезпечення внутрішньої безпеки [9].

У період 2004–2010 років, незважаючи на наслідки фінансової кризи, показники зовнішньої торгівлі ЄС зросли майже на 50 %. ЄС знаходиться в центрі світової торгівлі та логістики, маршрутів поставок і в даний час є найважливішим торговим партнером для Сполучених Штатів Америки, Китаю та Росії — найбільших економік світу. Більше 90 % товарообігу (8,4 млрд тонн) здійснюється по морю, з яких більше 20 % перевантажуються в Європі. ЄС має понад 250 міжнародних аеропортів. На східному сухопутному кордоні, а це майже 10 тис. км, є 133 пункти автомобільного та залізничного перетину. Що стосується загальної довжини зовнішніх кордонів (сухопутний, повітряний, морський), функціонує більш ніж 1000 в'їздних митниць.

У 2011 році митні служби ЄС обробили 36 млн вантажних декларацій, декларацій на імпорт 140 млн, 96 млн експортних декларацій і 9 млн декларацій транзитних. Це означає, що митні служби держав-членів обробили в середньому 8,9 звернення в секунду. Зібране ними мито принесло бюджету ЄС близько 16,6 млрд євро, що становить приблизно 13 % від бюджету ЄС [10].

Успіх ЄС як найбільшого у світі торгового гравця і глобального конкурента, збільшення обсягів і темпів торгівлі, безумовно, можуть розглядатися як свідчення подальшого успіху Митного союзу ЄС. Це сприяє розвитку торгівлі та економічному зростанню, а також забезпеченню безпеки, здоров'я та навколишнього середовища 500 млн громадян ЄС. За останні сорок років Митний союз успішно виконав свої зобов'язання, постійно адаптується до нових завдань, нових географічних перспектив розширення і мінливих обставин у світі. В останнє десятиліття в рамках Митного союзу також успішно реалізована загальна інформатизація систем і процесів, які вимагають співпраці та координації в рамках ЄС. Зацікавлені сторони очікують, що сьогодні 27 (з 01.07.2013 — 28 через приєднання Хорватії) національних адміністрацій, які разом несуть тягар цих зобов'язань, будуть управлятися Митним союзом і реалізовуватимуть загальні приписи і правила, що він встановлює так, ніби це дійсно єдиний суб'єкт.

Хоча оперативне функціонування Митного союзу засноване на спільному праві і політиці, його реалізовують 27 митних адміністрацій на всій території ЄС, що надзвичайно ускладнює управлінські процеси. Він перетворився на серію дій і процесів, які відбуваються з використанням людського капіталу, технічних і фінансових ресурсів з боку ЄС і держав-членів.

Митний союз укладений для того, щоб виконувати свої функції, прописані в законодавстві, його основні процедури повинні включати такі види діяльності:

1) управління оформленням товарів, у тому числі: моніторинг входу і виходу товарів для переробки; обробка митних декларацій та управління митними процедурами; використання торгових обмежень; виставлення рахунків і збір митних зборів та інших платежів і управління гарантіями;

2) контроль у тому числі: планування ризику та орієнтації органів управління; перевірка документів і фізичні перевірки; проведення офіційних розслідувань;

аудити операторів, що беруть участь у торгівлі, по відношенню до різних типів ліцензій; дотримання правил, у тому числі: розслідування та судовий розгляд у кримінальному чи адміністративному порядку та санкції.

Підтримка найбільш важливих горизонтальних процесів включає в себе:

1) управління даними, включаючи управління великими обсягами даних з торгівлі;

2) управління бізнесом — управління більше 3 млн клієнтів, що беруть участь у торгівлі, у тому числі: а) ідентифікація та реєстрація, б) надання інформації, в) отримання різних ліцензій;

3) управління ризиками, включаючи їх виявлення, оцінку, аналіз і пом'якшення численних видів і рівнів ризиків, пов'язаних з міжнародною торгівлею товарами.

Для митного союзу виконання своїх функцій з реалізації цих взаємопов'язаних процесів є ключовими принципами, які повинні застосовуватися, практичні керівні принципи і процедури, прописані в цілому ряді правових актів. Навіть приблизне обчислення цих правових ресурсів показує, що вони являють собою насправді складний комплекс міжнародних угод, таких як правила ГАТТ, положення законодавства ЄС, керівні принципи і ресурси (наприклад, підтримка інфраструктури) і національних правил (керівні принципи, процеси та ресурси). Хоча митне законодавство ЄС і директиви ЄС у цій області є загальними, а деякі бази даних спільними, значення окремих країн, і зокрема, кількість людських і фінансових ресурсів, наявних у розпорядженні окремих митних адміністрацій, значно відрізняються між державами-членами, не кажучи вже про національні процедури і національні інфраструктури.

Управління Митного союзу розвивається з плином часу. Формальна структура законодавчої влади складається з Ради Європи, Європейського парламенту, у разі регулювання виданням постанов — різні процедурні комітети згідно з розподілом повноважень. Здійсненню Митного союзу також сприяє менш формалізована структура координації центрального елемента групи митної політики під головуванням Комісії, який складається з 27 генеральних директорів національних адміністрацій. У ньому розглядаються питання, подані на його вирішення, і саме він вказує напрями подальшого розвитку політики у сфері Митного союзу. З моменту підписання Римського договору (1958 р.) група має спільну платформу для управління окремими комплексами зв'язків. У даний час загальна група координації політики являє собою широкий спектр контрольних груп і груп проектної діяльності, яка в багатьох випадках управляється Комісією, яка фінансується в рамках річних митних програм.

Незважаючи на успішну сорокарічну історію в останні роки з'явилося багато проблем для існування та діяльності Митного союзу. Одна з нагальних проблем — вдосконалення системи електронного митного управління. З 2010 року Комісія та держави-члени взяли на себе зобов'язання давати оцінку функціонуванню Митного союзу. Ясно, що зовнішній тиск посилив необхідність змін, але найважливіший висновок полягає в тому, що деякі аспекти його діяльності залишилися нереформованими, основні аспекти колишньої моделі і співробітництва в рамках Митного союзу також повинні бути переглянуті.

В останні десятиліття зовнішні сусіди все більше і більше тиснуть, коли справа доходить до ефективності Митного союзу. Постійно зростаючі обсяги торгівлі, нові і все більш складні ланцюжки поставок і бізнес-моделі (наприклад, електронна торгівля), а також нові логістичні вимоги і конкурентний тиск, пов'язаний з більш високою кількістю, більш швидкими темпами і більш складним середовищем. Ризик, пов'язаний з міжнародною мережею поставок також збільшився за рахунок глобалізації злочинності і тероризму. Крім того, тиск з боку швидко зростаючої кількості завдань та очікувань зацікавлених сторін розширив сферу діяльності, пов'язану з виконанням зобов'язань і посилив по-

требу в додаткових навичках, інструментах і ресурсах. Митні служби виконують покладені на них обов'язки, керуючись більш ніж 60 актами [11]. З іншого боку, економічна криза посилила тиск на ресурси — необхідність досягнення більших і кращих результатів з меншою витратою ресурсів. Час настання кризи був вкрай несприятливим для митних адміністрацій — здійснення відповідних правових реформ через необхідність великомасштабних інвестицій у IT-проекти на тлі радикального скорочення бюджету і ресурсів.

Комісія та держави-члени також виявили, що деякі слабкі місця неминуче пов'язані з функціонуванням моделі Митного союзу. Модернізація з метою досягнення загальноєвропейського обміну інформацією в межах електронного митного середовища в реальному часі між 27 державами-членами вимагає використання нових процесів, що охоплювали б весь ЄС, збільшення інвестицій в IT-рішення і вимагає нових навичок персоналу. Ця ситуація змушує сьогодні виявляти багато слабких місць, таких як вартість неефективності, пов'язаної з дублюванням зусиль національних митних адміністрацій. У 2010 році було проведено внутрішньоспрямовану оцінку, скеровану на виявлення недоліків внутрішнього митного союзу. Аналіз на основі самооцінки [12] визначив ряд областей, де існують проблеми, які належить вирішити. Вона стала джерелом низки ідей про те, як реагувати на дані проблеми в майбутньому. На основі цього аналізу в своїй доповіді в Раді в 2011 році [13] Комісія визначила кілька областей функціонування Митного союзу, які потребують поліпшення. У доповіді Комісії встановлено, що:

— необхідний широкий стратегічний підхід до співпраці з іншими установами та міжнародними партнерами в галузі безпеки, охорони здоров'я і навколишнього середовища;

— управління реалізацією Митного союзу повинне бути оновлене і поліпшене з точки зору структури і методів роботи, а також з метою кращого використання пріоритетів ініціатив та ефективного використання обмежених ресурсів;

— з метою підвищення ефективності, результативності, однорідності і досягнення економії від масштабу, потреба в більш широкому обміні і об'єднанні потенціалу і можливостей між державами-членами, а також між державами-членами та Комісією;

— найважливіша умова для подальшого розвитку Митного союзу — створення механізму для вимірювання та оцінки ефективності діяльності.

Крім того, потребують подальшого детального аналізу ключові області, такі як управління ризиками, захист прав інтелектуальної власності і контроль грошових коштів. Крім того, в 2012 році Комісія почала проведення широкої зовнішньої оцінки для того, щоб завершити оцінку зацікавленими сторонами. Результати цих аналізів повинні стати основою для більш широкого діалогу в 2013–2014 роках з опором на конкретні пріоритети для розвитку Митного союзу.

Митний союз повинен продовжувати розвиватися для досягнення своїх цілей, підтримуючи конкурентоспроможність ЄС, захищаючи бізнес-середовище, сприяючи торгівлі та пропонуючи зацікавленим особам послуги високої якості. Для цієї еволюції повинна бути якнайшвидше завершена правова і процедурна модернізація. Почато важливий процес виявлення проблем, аналіз недоліків, що знаходяться на шляху розвитку, і деякі окремі недоліки вже були виявлені та усунуті. Отже, послідовний і всебічний підхід до розвитку Митного союзу вимагає врахування трьох ключових елементів: 1) завершення модернізації, яка почалася в 2003 році; 2) завершення аналізу недоліків і визначення пріоритетів розвитку; 3) перегляд і реформування процесу та структури управління Митного союзу. Ці компоненти повинні бути, звичайно, здійснені послідовно і сплановані таким чином, щоб уникнути перешкод у щоденному управлінні міжнародними потоками торгівлі ЄС.

У 2003 році почалася масштабна модернізація митних правил і процедур, у

тому числі збільшення ролі митниці в безпеці зовнішніх кордонів, раціоналізація правової бази, удосконалення гармонізації митних правил та їх здійснення, спрощення митних процедур та комп'ютеризації всіх звітів і передачі даних. Перша істотна зміна в рамках модернізації –прийняття в 2005 році поправки до Митного кодексу у сфері охорони та безпеки, який проклав шлях для впровадження в 2011 році систематичного та автоматизованого аналізу ризиків на основі даних торгівлі, що надаються в електронному варіанті до входу і виходу товарів. Більшість нових можливостей, що надаються розвитком інформаційних технологій, національні митні органи у даний час використовують шляхом приймання митних декларацій в електронному вигляді. В даний час більше 90 % всіх митних декларацій ЄС подається в електронному вигляді. Модернізація знаходиться на високій стадії розвитку, і застосування інформаційних технологій значно підвищує ефективність Митного союзу. Одним з основних факторів, які сприяють подальшим більш комплексним змінам в процесі модернізації стало прийняття в 2008 році нового Митного кодексу ЄС, а також Рішення про перехід до безпаперового декларування в митній і торговій сферах.

Недоліки існують і потребують усунення у сфері управління ризиками та безпекою поставок, права інтелектуальної власності, контролю ринку, здоров'я, безпеки та навколишнього середовища і кризового регулювання. В області захисту прав інтелектуальної власності Митний союз прагне до зміцнення співробітництва з міжнародними партнерами для поліпшення захисту по всьому ланцюжку поставок. У галузі охорони здоров'я, безпеки та навколишнього середовища існує необхідність накладення заборон і обмежень на ввезення і вивезення товарів митним правом ЄС. Необхідно розробляти майбутні заходи щодо поліпшення управління ризиками в галузі митної справи та митного контролю на рівні ЄС для того, щоб забезпечити більш ефективний захист фінансових інтересів ЄС та його держав-членів. Є серйозні проблеми, пов'язані із різними методами боротьби з порушеннями митного законодавства ЄС і введенням санкцій. Міжнародний аспект Митного союзу, двосторонні заходи з діловими партнерами і праця на багатосторонніх форумах з розвитку інструментів і умов для безпеки мережі поставок і спрощення процедур торгівлі мають залишатися пріоритетом. Важливо зосередитися на сприянні спрощення митних процедур, взаємного визнання уповноважених економічних операторів, а також обміну інформацією з третіми країнами в галузі комплексного управління мережею поставок. Заходи по боротьбі з контрабандою нелегальних товарів, порушенням прав інтелектуальної власності та шахрайством залишатимуться важливим моментом міжнародних угод, таких як двосторонні торговельні угоди.

Нинішня децентралізована система реалізації базового набору обов'язків, завдань і, все частіше, загальних процесів та інформаційних систем та управління на національному рівні з багатьох причин досягла межі ефективності та результативності. Причинами цього є: дублювання, колізії законодавства, проблеми взаємодії і невідповідність ресурсів і потреб на всій території ЄС.

Митний союз продовжує залишатися важливим джерелом доходу для ЄС і держав-членів, але в той же час багато в чому охоронцем внутрішнього ринку і забезпечення необхідного рівня підтримки безперебійної торгівлі в рамках ЄС, в той же час залишається цінним елементом захисту для юридичних осіб ЄС, суспільства і навколишнього середовища від різних загроз, що виходять від міжнародної торгівлі товарами. В останні роки Митний союз почав процес всеосяжних реформ і модернізації правил, процедур і методів роботи. Реформи, однак, вимагають повного здійснення задля ефективного оперативного управління функціонуванням Митного союзу. Як слушно зазначає С. Ківалов, ситуація у сфері міжнародної торгівлі у світлі поточної світової економічної кризи продовжить залишатися напруженою

[14]. Тому саме в інтеграційних структурах у сфері митної справи слід шукати шляхи вирішення посткризових явищ.

Ключові слова: Митний союз, Європейський Союз, митне співробітництво, загальна митна політика і митна служба.

Розглянуто правові та організаційні основи діяльності Митного союзу Європейського Союзу. Досліджено проблеми, що стоять на перешкоді митного співробітництва країн — членів ЄС, та запропоновано шляхи їх подолання. Окреслено перспективи розвитку спільної митної політики ЄС в рамках Митного союзу.

Рассмотрены правовые и организационные основы деятельности Таможенного союза Европейского Союза. Исследованы проблемы, стоящие на пути таможенного сотрудничества стран — членов ЕС, и предложены пути их преодоления. Определены перспективы развития общей таможенной политики ЕС в рамках Таможенного союза.

Consider the legal and institutional framework for the Customs Union of the European Union. The problems that stand in the way of customs cooperation of the Member States and the ways to overcome them are researched. Outlines the prospects of a common customs policy within the EU Customs Union.

Література і примітки

1. Під терміном «Митний союз ЄС» розуміється Митний союз країн-членів, як це визначено в ст. 30 Договору про функціонування ЄС, не включаючи Туреччину, Монако, Андорру і Сан-Марино.

2. Постанова Ради (ЄЕС) № 2913/92 про прийняття Митного кодексу Співтовариства [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://eur-lex.europa. eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri= CONSLEG: 1992R2913:20070101:EN:PDF.

3. Постанова Ради (ЄЕС) № 2658/87 про тарифну та статистичну номенклатуру та єдиний митний тариф [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://eur-lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!DocNumber &lg=en&type_doc=Regulation&an_doc=1987&nu_doc=2658.

4. Постанова Ради (ЄС) № 1383/2003, що стосується митних заходів відносно товарів, щодо яких є підозра у порушенні певних прав інтелектуальної власності та заходи, які повинні бути прийняті щодо цих товарів [Електронний ресурс] . — Режим доступу : http://eur-lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc? smartapi!celexplus!prod!DocNumber&type_doc=Regulation&an_doc=2003&nu_doc=1383&lg=en.

5. Наприклад, Commission regulation (EC) No 297/2009 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://ec. europa.eu/enterprise/sectors/chemicals/ documents/specific-chemicals/ precursors/

6. Постанова Ради (ЄС) № 116/2009 про вивезення культурних цінностей [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:039:0001:0007:en:PDF.

7. Постанова (ЄС) № 1889/2005 про контроль вивезення грошових коштів [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:309:0009:0012:EN:PDF.

8. Наприклад, Регламент Ради (ЄС) № 338/97 про захист видів дикої фауни і флори шляхом регулювання торгівлі ними [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://eur-lex.europa.eu /LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX: 31997R0338:en:NOT.

9. Див. наприклад, повідомлення Комісії Європейському Парламенту та Раді від 22.11.2010р. — ЄС з внутрішньої стратегії безпеки у дії: п'ять кроків до більш безпечної Європи COM (2010) 673 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://eur-lex.europa.eu/ LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52010DC 0673:EN:NOT.

10. Бюджет ЄС на 2011 рік [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://novostiukrainy.ru/finansy/ evroparlament-utverdil-byudzhet-es-na-2011-god.

11. Ряд міжнародних угод і конвенцій, таких як переглянута Кіотська конвенція Всесвітньої митної організації, насправді включена до законодавства ЄС.

12. Структура економічної діяльності в Митному союзі і моделі співпраці в галузі оподаткування в Європі в майбутньому, TAXUD/R3/VDL D (2010) 433216 — Рамкова угода DIGIT/R2/PO/2009/027 ABC II [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.irs. gov/pub/irs-ccdm/cc-2009-027.pdf.

13. Report on Progress on the Strategy for the Evolution of the Customs Union COM (2011) 922 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/ documents/common/publications/ com_reports/customs/com(2011)922_en.pdf

14. Ківалов С. В. Всесвітня митна організація: історія і сучасність // Митна справа. — 2009. — № 6. — С. 9.

УДК 341.174(4):347.965

И. Переверза,

аспирантка кафедры права Европейского Союза и сравнительного правоведения
Национального университета «Одесская юридическая академия»

ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ИНСТИТУТА АДВОКАТУРЫ В ЕВРОПЕЙСКОМ СОЮЗЕ

Правовое регулирование института адвокатуры в Европейском Союзе имеет особенности, связанные с процессом интеграции, определяющим направление развития Европейского континента за последние десятилетия. Формирование Общего рынка на территории Европейского Экономического Сообщества сопровождалось провозглашением новых правил ведения хозяйственной деятельности. Римский договор в 1957 году заложил основы формирования Общего рынка путем ликвидации всех преград на пути свободного передвижения людей, товаров, услуг и капитала.

Целью данной статьи является исследование законодательства Европейского Союза в сфере регулирования института адвокатуры, а также эволюции процесса упрощения процедуры свободного предоставления услуг адвокатами в условиях Общего рынка.

Специальной нормы, регулирующей правовое положение института адвокатуры, Римский договор не предусматривал, но из него следует, что разновидностью экономической деятельности является деятельность адвоката по предоставлению юридических услуг (деятельность лиц свободных профессий, ст. 60) [1]. Исходя из данного положения, на институт адвокатуры распространяется правовой режим свобод Общего рынка, и адвокаты могут предоставлять юридические услуги в любом государстве — члене Европейского Экономического Сообщества.

В данном контексте необходимо различать два принципиально разных способа предоставления правовых услуг. Первый состоит в возможности адвоката постоянно осуществлять свою деятельность в одном государстве-члене и иногда оказывать правовые услуги на территории другого государства ЕС (например, представительство клиента в суде). Второй способ предполагает переезд адвоката в другое государство ЕС с последующей постоянной практикой на его территории.

Успешное функционирование Общего рынка на начальном этапе в сфере предоставления правовых услуг зависело от готовности государств к созданию равных условий как для национальных адвокатов, так и для приезжих. Основные проблемы состояли в различии национального законодательства госу-

 © И. Переверза, 2013